

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2006

SLOVAKIAN

HIGHER LEVEL

Friday 9th June
Morning 9.30 a.m. – 12.30 p.m.

SLOVENSKÝ JAZYK

Celkové hodnotenie [100 bodov]

Prečítajte si pozorne celý text a odpovedajte na otázky vo všetkých troch častiach. Odpovede napíšte po slovensky vlastnými slovami na základe predloženého textu.

Časť 1

[30 bodov]

LISTY, KTORÉ SME OPUSTILI

Pamätáte, kedy ste poštou dostali list? Ozajstný list, ktorý sa týkal vášho života, so známku s pečiatkou, s tajomne naznačeným odosielateľom. Dokonca písaný rukou od konkrétneho človeka, priateľa, známeho. V úprave naučenej ešte v škole v pravom rohu hore miesto a dátum, potom oslovenie, nasleduje nejaká

- 5 trochu diskrétna informácia, oznam, prosba, vyznanie, nesúhlas, protest. Všetko, čo ľudia medzi sebou môžu mať i nemať, sa po niekoľkých riadkoch v takomto liste objaví. A vy, tvor zvaný adresát, sa potom rozochvíete, rozčúľite či zmäknete, zľaknete sa či zahanbíte.. To je mágia osobného listu. Ak si dobre pamätám, posledné osobné listy som písal tak pred desiatimi rokmi. Bol som
- 10 ďaleko za oceánom a klasický list sa javil ako najvhodnejšia forma súkromnej komunikácie. Doba, odkedy nedostávame takéto listy, znamená zdomácnenie nových komunikačných technológií. Podľa guruov IT je to éra nového šťastia a blaženosti pre ľudí. Nie som si istý. Neignorujem nové technológie. Bez ťažkostí komunikujem e-mailami s celým svetom, denne si otváram internet, aby som sa
- 15 dozvedel, čo robí medzinárodný PEN v Londýne a akého nového darebáctva sa dopustili vlády diktátorských režimov proti spisovateľom a novinárom, s radosťou posielam svoje články do časopisov, píšem knihy v digitálnej podobe. Pomaly upúšťam od vianočných pohľadníc a nahrádzam ich mailami. Utešujem sa, že ušetřím. Čo na to vraví moje srdce, to je iná vec. Samozrejme, súmrak
- 20 starých spôsobov komunikácie znamená veľké výhody pre každodennú prácu. Doručenie správy kdekoľvek na svete za neuveriteľné tri sekundy je víťazstvom technológie dneška. Maily a SMS zrýchľujú hospodársky kolobeh. A čo náš súkromný život? Mobilný telefón nás môže zachrániť pri havárii, v hre života o sekundy. Jasné a nepopierateľné. Je to však dôvod, aby sa celá naša súkromná

- 25 komunikácia odbavovala len mailom či esemeskou? Mágia mobilných telefónov? Akosi ma to nenadchýna. Moja téza: Nové technológie nás neurobia šťastnejšími, ak sa nimi neurobíme my sami. Listy, ktoré sme opustili, nie sú iba zastaraným technickým médiom. Písaný list je dôležitým prejavom ľudskej identity, konkrétneho človeka. “A ja ťa milujem šialene, bez počiatku a konca.
- 30 Čítam si tvoje práce, milujem každé tvoje slovo ako časť a celok a sama neviem, či milujem tie slová, pretože si ich písal Ty, alebo Teba pre tie slová. A opájam sa smädom po týchto lúčoch Tvojej duše.” Takto kvetnato a pateticky vyjadrila spisovateľka Ružena Svobodová v roku 1894 mágiu osobného listu. Mimochodom, pani Svobodová zaujala aj nášho Milana Štefánika, ten s ňou
- 35 intenzívne korešpondoval. Bez štúdia jeho listov by sme pramálo vedeli o jeho duchovných zápasoch. Osobný list bol po tisícročia cenou tvorbou. Kresťanstvo má svoje listy v Novom zákone. Antické listy sú súčasťou kultúrneho dedičstva ľudstva. Bez listov by nebolo gréckej filozofie. Platón a sofisti vyjadrovali svoje teórie vo forme listov. Podobne v rímskych časoch
- 40 Podobne v rímskych časoch majstrami epistolografie (umenia písať listy) sa stali Cicero, Seneca, Ovidius. V renesancii sa všetci európski humanisti pretekali v písaní literárne vycibrených listov – väčšinou v latinčine. Z listu sa stáva náročný literárny útvar. Zasiahol do politiky i literatúry. Ovdovená Mária Terézia po večeroch písala stovky listov svojim deťom do celej Európy. Nielen o
- 45 politických otázkach. V tom istom čase vyšiel úspešný román Nebezpečné známosti, koncipovaný ako sled 175 ľúbostných listov. Jednoducho, spisovatelia napodobňovali súkromné listy. Naopak, príslušníci elity sa v súkromných listoch usilovali napodobňovať spisovateľov a udávať tón v štylistike. Súkromný list, taký ozajstný, už niektorí z nás vari ani nedokážeme napísať. Strácame jedinečný
- 50 prostriedok intímnej komunikácie. Spomeňte si na zväzky listov v rôznych škatuliach, čo nachádzame po svojich mŕtvych, často previazané stužkou. Sú v nich dejiny našich najbližších, ich osudy, lásky a nádeje. Dokončujem román z počiatku dvadsiateho storočia o osudoch svojho dobrodružného strýka, nepoznal som ho, zomrel vo vojne. Zostalo mi po ňom niekoľko fotografií, zo dva listy a
- 55 vlastná fotografia v uniforme zaslaná rodičom. A potom list priateľa, čo strýka provizórne pochoval na bojisku. Neverím, že napísané slová nemajú cenu. Neverím, že nezáleží na tom, ako rozdielne je opísaná tá istá známa skutočnosť. Človek dáva udalostiam svoj vlastný dizajn. Neopustíme umenie napísať vlastný list niekomu, na ktorom nám záleží. Doprajme si vzrušujúcu radosť zo vzájomnej úprimnosti. Objavme seba v iných.

Anton Hykisch z časopisu Euroreport 10/2005 (upravené)

1. Vysvetlite vlastnými slovami nasledovné výrazy: [5 bodov]
 - a) diskrétna informácia (riadok 5, 6)
 - b) lúče tvojej duše (r. 32)
 - c) intenzívne (r. 35)
 - d) elita (r. 47)
 - e) provizórne (r. 56)

2. Čo znamená “súmrak starých spôsobov komunikácie” (r. 19-20)? [5 bodov]

3. Aké je povolanie autora, čím všetkým sa zaoberá ? [5 bodov]

4. Čo je “diktátorský režim” (r. 16)? [5 bodov]

5. K čomu inšpirovali autora nájdené listy neznámeho strýka, čo ste sa o ňom dozvedeli? [5 bodov]

6. Aký význam mali listy v dejinách európskej kultúry? Napíšte niekoľko príkladov podľa textu, prípadne ďalšie. [5 bodov]

Časť 2 [30 bodov]

Napíšte **komentár** (najmenej 100 slov) na tému :
“To je mágia osobného listu.”

Časť 3 [40 bodov]

Z nasledovných dvoch tém si vyberte len **jednu**.

1. Napíšte **súkromný list** blízkej osobe do zahraničia o sebe, o zmenách vo vašom živote v poslednom období a o tom, čo považujete zo svojho hľadiska za dôležité. (najmenej 300 slov)

2. Napíšte **esej** na tému:
Je súčasná mladá generácia vďaka moderným technológiám najšťastnejšia v dejinách ? (najmenej 300 slov)